

Dosarul nr. 3ra-168/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. V. Chisilița)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Bostan, V. Negru, A. Pahopol)

DECIZIE

06 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Alexandru Prus,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Prus împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității cu privire la constatarea încălcării drepturilor și asigurarea egalității la soluționarea cererii prelabile, interzicerea discriminării, restabilirea situației anterioare discriminării, obligarea admiterii cererii prelabile, obligarea examinării cererii în limba rusă, anularea actului administrativ, obligarea emiterii unui nou act administrativ, repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 15 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 16 ianuarie 2017, Alexandru Prus a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității solicitând constatarea faptelor de încălcare a drepturilor constituționale în asigurarea egalității și recunoașterea sa în calitate de victimă a discriminării, promovată de Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității prin incitarea la discriminare și prin încălcarea drepturilor sale la egalitate, admise la soluționarea cererii prelabile nr. 2 din 08 decembrie 2016, interzicerea promovării discriminării, inclusiv și incitării la discriminare, care încalcă drepturile sale constituționale la asigurarea egalității la realizarea altor drepturi constituționale, restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor, admiterea cerințelor din a doua cerere prelabilă nr.1043 din 08 decembrie 2016 și obligarea pârâtului să înlăture încălcările admise și să-l informeze în limba rusă despre conținutul motivelor, temeiurilor și caracterul deciziei din 30 septembrie 2016, a materialelor cauzei nr. 444/15 sau 444/16 ale Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, obligarea de a fi asigurat cu un interpret pentru a lua cunoștință de dosar, contribuirea la informarea sa de către Secția de Supraveghere Transport și Circulație Rutieră a Direcției de Poliție mun. Chișinău a Inspectoratului General al Poliției cu privire la conținutul, motivelor și caracterului procesului verbal nr. MAI

03 072530 din 16 septembrie 2015 și a materialelor dosarului nr. 6953, anularea deciziei Consiliului pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 30 septembrie 2016, cauza nr. 444/15 sau 444/16, în caz dacă prin decizia dată i-a fost refuzat în admiterea cererii prealabile nr. 0566 din 04 iulie 2016, obligarea Consiliului pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității să emită un nou act administrativ, solicitat în cererea prealabilă nr. 0566 din 04 iulie 2016, lichidarea discriminării inclusiv prin introducerea unor măsuri speciale și pozitive, cu scopul protecției sale și a altor persoane care se află în aceeași poziție defavorabilă în raport cu alte persoane, aplicarea acestor măsuri pozitive pentru asigurarea egalității și integrității sale sociale și a altor persoane sau grupuri aflate în aceeași poziție defavorabilă în raport cu alte persoane, repararea prejudiciului material și moral cauzat prin actul administrativ și nesoluționarea în termen legal și neinformarea în termenul corespunzător în limba rusă pe parcursul examinării și/sau neexaminării a cererilor prealabile nr. 0566 din 04 iulie 2016 și nr. 1043 din 08 decembrie 2016, prin compensarea cheltuielilor de judecată cu încasarea din contul pârâtului a sumei de 160000 de lei, repunerea în termenul de adresare în judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 17 iunie 2016 a devenit victima încălcării drepturilor sale ca rezultat al unui accident rutier. La locul accidentului s-a prezentat echipajul poliției în componența ofițerului Manole și Corpaci. La documentarea accidentului, ofițerul Manole a refuzat să îi explice drepturile în limba rusă și să efectueze mențiuni în procesul-verbal. Din explicațiile ofițerului Corpaci, acest refuz se datorează faptului că el vorbește în limba rusă. Considerând că i-au fost încălcate drepturile constituționale, a depus o plângere la Procuratură pe acțiunile ofițerilor Manole și Corpaci, care ilegal i-au ridicat actele și mașina de model „Dacia Logan”, fără a fi perfectat un proces-verbal, asupra sa au făcut presiuni psihologice, lipsindu-l de dreptul la o judecată echitabilă și la acces la justiție.

Totodată, a menționat că la 18 iunie 2015 a venit la Secția de Supraveghere Transport și Circulație Rutieră a Direcției de Poliție mun. Chișinău pentru a da declarații, dar i s-a refuzat din motiv că ofițerul Manole nu este la serviciu, iar el va fi înștiințat suplimentar despre data la care urmează să se prezinte și când va fi posibilă asigurarea unui interpret. Ulterior, la Compania de Asigurări „Asito” a aflat, pentru prima dată, că a fost recunoscut vinovat de producerea accidentului rutier din 17 iunie 2015 și la 16 septembrie 2015, în privința sa a fost întocmit procesul verbal nr. MAI 03 072530 în limba română, limba pe care nu o înțelege. La 19 noiembrie 2015 s-a adresat Secției de Supraveghere Transport și Circulație Rutieră a Direcției de Poliție mun. Chișinău din str. Doina 102, cu o cerere pentru a i se traduce procesul-verbal în limba rusă și a materialelor cauzei, solicitând un traducător. Însă în lipsa unui răspuns, la 25 noiembrie 2015 a depus o cerere la Inspectoratul General al Poliției, prin care a solicitat de a i se elibera copia procesului-verbal nr. MAI 03 072530 din 16 septembrie 2015 și a materialelor întocmite în limba de stat și traducerea imediată a lor în limba rusă, totodată a solicitat și traducător. Acest demers nu a fost examinat în decurs de 24 ore conform Codului Contravențional.

Reclamantul a declarat că la 04 iunie 2016 a depus o cerere cu nr. 0566, către Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității privind la constatarea încălcării drepturilor sale, discriminarea și asigurarea egalității

de către Inspectoratul General al Poliției. Indică că, Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității nu l-a informat imediat, despre adoptarea deciziei din 30 septembrie 2016, prin ce i-a încălcat dreptul la egalitate. În scopul restabilirii și protecției drepturilor sale, la 08 decembrie 2016, a depus o cerere prealabilă către Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității prin care a solicitat de a-i fi prezentate materialele dosarului pentru a lua cunoștință, inclusiv acordarea copiilor și traducerii în limba rusă a tuturor actelor procesuale, inclusiv a deciziei. Această cerere nu a fost examinată. La 14 decembrie 2016 și 29 decembrie 2016 s-a mai prezentat la Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității pentru a se informa referitor la rezultatele examinării cererii prealabile, primi copiile materialelor solicitate, însă a primit refuz din partea Consiliului pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității.

Reclamantul a opinat că este victima discriminării, fiindu-i încălcat dreptul la egalitate în realizarea drepturilor sale constituționale: dreptul la examinare și dreptul la admiterea cererii sale prealabile nr. 1043 din 08 decembrie 2016, cu informarea sa imediată în limba rusă despre hotărârea emisă, despre actele procesuale și actele cauzei emise de pârât la 30 septembrie 2016 și de către Inspectoratul General al Poliției la 16 septembrie 2015, fapt care îl pune într-o poziție incomodă și viciată. Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, împreună cu Inspectoratul General de Poliție, în calitate de autoritate responsabilă nu l-a informat, în limba rusă, pe care o cunoaște, imediat despre învinuirea care i s-a adus și anume despre procesul-verbal nr. MAI 03 072530 din 16 septembrie 2015, despre cauza neexaminării plângerilor sale și refuzul de a-i elibera traducerea în limba rusă a actelor solicitate. Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității nu l-a informat despre data la care a fost examinată plângerea, nu l-a informat despre rezultatele examinării inclusiv și nici în privința traducerii sale, nu l-a înștiințat despre motivele refuzului de a-i elibera actele cerute și acordării un traducător, nu l-a informat despre motivele respingerii cererii prealabile. Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității i-a încălcat dreptul său de a avea suficient timp pentru pregătirea apărării sale, dreptul de a audia martorii care au data declarații împotriva sa și de a invita martorii pentru apărarea sa, în condiții egale; de a beneficia de serviciile gratuite ale unui interpret, deoarece nu înțelege limba română utilizată în instanță. Aceste circumstanțe reprezintă încălcări a art. 6.2, 6.3 a), b), d), e), 13, 14 ale Convenției Europene pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Concomitent, a indicat că decizia Consiliului pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 30 septembrie 2016 a fost emisă cu încălcarea art. 6 alin. (1) al Codului contravențional, prevederilor Legii nr. 121 și ale Constituției. În opinia sa, este supus persecuției datorită faptului că nu vorbește limba română, vorbește și comunică în limba rusă, este social vulnerabil, nu lucrează, este invalid de grupa a doua, este persecutat pentru ideile și convingerile sale expuse în diverse structuri ale statului, inclusiv ofițerului de poliție Manole la 17 iunie 2015. Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a manifestat față de el o atitudine rău-voitoare și mai puțin favorabilă în comparație cu alte persoane și grupuri de persoane, care sunt vorbitori de limbă

română, cu cei mai bine asigurați material, cu un statut social mai înalt, cu persoanele juridice și autoritățile statului.

Prin hotărârea din 28 martie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a repus Alexandru Prus în termenul de depunere a acțiunii; s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Prus împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității cu privire la constatarea încălcării drepturilor și asigurarea egalității la soluționarea cererii prealabile, interzicerea discriminării, restabilirea situației anterioare discriminării, obligarea admiterii cererii prealabile, obligarea examinării cererii în limba rusă, anularea actului administrativ, obligarea emiterii unui nou act administrativ și repararea prejudiciului material și moral.

Prin decizia din 15 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Alexandru Prus și s-a menținut hotărârea din 28 martie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

La 22 octombrie 2018, conform sigiliului oficiului poștal (Vol.II, f.d.52), Alexandru Prus a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 15 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a încheierilor emise de instanța de apel, casarea hotărârii primei instanțe și a încheierilor emise de prima instanță, emiterea unei hotărâri noi prin care să fie anulată integral decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 30 septembrie 2016, admiterea cerințelor din recurs și din cererea de chemare în judecată din 16 ianuarie 2017, obligarea pârâtului de a emite actul administrativ solicitat în termen de 30 de zile și înlăturarea încălcărilor admise, recuperarea prejudiciului pentru neexecutarea în termen a hotărârii instanței de contencios administrativ, recuperarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilegale la emiterea deciziei Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 30 septembrie 2016, în sumă de 160000 de lei.

În motivarea recursului s-a invocat că instanțele ierarhic inferioare au ignorat faptul că Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității i-a lezat dreptul său garantat de art. 13, 14 din CEDO și art. 4,16, 18 din Constituția RM. Or, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a încălcat procedura de examinare a plângerii sale din 04 iulie 2016, excluzându-l de la examinarea cauzei. La fel, instanțele i-au încălcat dreptul la un proces echitabil, judecarea cauzei de către o instanță independentă și parțială. Instanța de apel nu a luat în considerare că refuzul Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității de a-i elibera decizia sa din 30 septembrie 2016 tradusă în limba rusă, încalcă principiul egalității în realizarea drepturilor procesuale garantate de art. 6 parag. 3 pct. a), b), e), art.14, art.17 din Convenție, art. 4, 16, 20, 34 alin. (2), 53 din Constituția RM.

Totodată, a indicat ca temei al recursului art. 432 alin. (3) lit. a) Cod de procedură civilă, încălcarea normelor de drept procedural prin examinarea cauzei de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei, precum și art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, pretinzând că încălcările admise au dus la soluționarea greșită a cauzei și la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. La fel, a menționat că instanțele nu au aplicat legea ce trebuia a fi aplicată.

Recurentul a menționat că instanțele ierarhic inferioare i-au încălcat dreptul la un proces echitabil, dreptul la un proces contradictoriu și bazat pe principiul egalității, garantate de art. 22 alin.(1), 26 Cod de procedură civilă. Instanțele inferioare au ignorat și nu s-au expus asupra faptului precum că ședința Consiliului din 30 septembrie 2016 nu a fost deliberativă, contrar pct. 11 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, deoarece au fost prezenți doar trei membri ai Consiliului, în loc de patru. Or, un temei de anulare al deciziei Consiliului din 30 septembrie 2016 în sensul art. 26 alin.(1) lit. c) al Legii contenciosului administrativ, constituie emiterea acestuia cu încălcarea procedurii stabilite. La fel, în cadrul ședințelor de judecată în prima instanță și în instanța de apel, nu a fost prezentat, deoarece nu a fost întocmit procesul-verbal al ședinței Consiliului, care urma a fi întocmit conform pct. 12 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Contrar pct. 14 din Regulament, nu a fost înștiințat despre data, ora și locul ședinței Consiliului, așa cum nu a fost înștiințat nici despre ordinea de zi a Consiliului. La apelul său telefonic de a fi informat despre ziua, ora și locul examinării plângerii sale, i-a fost refuzat, deoarece nu ar fi fost determinată ziua, ora și locul examinării, despre ce i s-a comunicat că v-a fi informat în scris, așa cum a insistat. Despre examinarea în data de 30 septembrie 2016 a plângerii sale depuse la 04 iulie 2016, a aflat la 03 decembrie 2016. La solicitarea de a-i fi tradusă imediat în limba rusă conținutul deciziei nr. 444/16, Consiliul i-a refuzat, în opinia sa, pentru a-l împiedica de a-și realiza drepturile sale la un proces echitabil excluzând dreptul său de a lua cunoștință de decizie în limba rusă. Instanțele inferioare au ignorat și nu s-au expus asupra faptului încălcării de către Consiliu a prevederilor pct. 53, 54 din Regulament, privind respectarea principiilor la examinarea plângerilor și neinvitarea sa la examinarea plângerii. Contrar pct. 56 din Regulament, a fost lipsit de dreptul de a prezenta fapte și eventuale probe în susținerea plângerii adresate Consiliului. Instanțele ierarhic inferioare erau obligate de a examina și de a se expune referitor la încălcarea drepturilor sale în asigurarea egalității prin prisma jurisprudenței CtEDO.

Concomitent, a afirmat că nu a primit decizia din 30 septembrie 2016 a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, hotărârea motivată din 28 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, încheierile și procesele-verbale ale ședințelor de judecată, decizia din 15 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, încheierile emise și procesele-verbale ale ședințelor de judecată, traduse în limba rusă, ceea ce i-a lezat și continuă să-i afecteze drepturile la un proces echitabil sub principul egalității garantat de art. 4, 22 alin.(1), 24 alin.(2), 26, 56 alin.(1) Cod de procedură civilă, Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25 mai 2012 și Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, anexă la Legea nr. 298 din 21 decembrie 2012.

Recurentul a opinat că instanțele ierarhic inferioare nu au luat în considerare că i-au fost lezate drepturile garantate de Codul Contravențional la examinarea cauzei contravenționale intentate în privința sa, fiind admise încălcări la examinarea acesteia și manifestată o discriminare în privința sa pe criteriu de limbă în raport cu alte persoane aflate în aceeași situație.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă,

recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 15 mai 2018, iar Alexandru Prus a declarat recurs la 22 octombrie 2018, conform sigiliului oficiului poștal (Vol.II, f.d.52).

Materialele cauzei atestă că decizia în copie a fost expediată participanților la proces la 05 iulie 2018, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.22), iar din textul recursului rezultă că recurentul a recepționat copia deciziei la 21 august 2018. Astfel, recursul declarat la 22 octombrie 2018, (21 octombrie 2018 zi de odihnă/duminică), conform sigiliului oficiului poștal (Vol.II, f.d.52), este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 27 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Alexandru Prus și va casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatul 2 al aceluiași articol prevede că se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea.

În art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă se distinge că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform materialelor cauzei, instanțele ierarhic inferioare, au reținut că la 04 iulie 2016, Alexandru Prus a depus o plângere în adresa Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, prin care a solicitat

restabilirea drepturilor sale prin asigurarea egalității, fiind inițiată o cauză în acest sens.

Prin decizia din 30 septembrie 2016, a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, cauza nr. 444/15, s-a decis că faptele constatate nu reprezintă discriminare pe criteriu de limbă în acces la justiție, după cum prevede art.1 și 2 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității (Vol.I, f.d.13-14).

Aici este de remarcat că prezenta decizie a fost remisă lui Alexandru Prus prin scrisoarea înregistrată cu numărul de ieșire 03/985 din 24 noiembrie 2016 (Vol.I, f.d.12).

Prin scrisoarea nr. 03/1141 din 28 decembrie 2016, la demersul lui Alexandru Prus, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității i-a expediat lui Alexandru Prus o copie oficială a deciziei din 30 septembrie 2016 și a tuturor actelor procesuale întocmite în cauza respectivă. Totodată, l-a informat despre întreprinderea măsurilor pentru a traduce în limba rusă, în scris, decizia 30 septembrie 2016 (Vol.I, f.d.74).

La 04 ianuarie 2017, conform răspunsului nr. 03/16 a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, la solicitarea lui Alexandru Prus din 29 decembrie 2016, i-a comunicat că decizia și actele întocmite la examinarea cauzei, i-au fost expediate la 28 decembrie 2016 cu scrisoarea recomandată nr.03/1141. Concomitent, s-a comunicat că referitor la restul cerințelor, în caz dacă consideră că Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității i-a încălcat drepturile, este în drept de a se adresa în instanța de judecată (Vol.I, f.d.75).

Prin cererea de chemare în judecată depusă la 16 ianuarie 2017 împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Alexandru Prus a solicitat constatarea faptelor de încălcare a drepturilor constituționale în asigurarea egalității și recunoașterea sa în calitate de victimă a discriminării, promovată de Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității prin incitarea la discriminare și prin încălcarea drepturilor sale la egalitate, admise la soluționarea cererii prealabile nr. 2 din 08 decembrie 2016, interzicerea promovării discriminării, inclusiv și incitării la discriminare, care încalcă drepturile sale constituționale la asigurarea egalității la realizarea altor drepturi constituționale, restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor, admiterea cerințelor din a doua cerere prealabilă nr.1043 din 08 decembrie 2016 și obligarea pârâtului să înlăture încălcările admise și să-l informeze în limba rusă despre conținutul motivelor, temeiurilor și caracterul deciziei din 30 septembrie 2016, a materialelor cauzei nr. 444/15 sau 444/16 ale Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, obligarea de a fi asigurat cu un interpret pentru a lua cunoștință de dosar, contribuirea la informarea sa de către Secția de Supraveghere Transport și Circulație Rutieră a Direcției de Poliție mun. Chișinău a Inspectoratului General al Poliției cu privire la conținutul, motivelor și caracterului procesului verbal nr. MAI 03 072530 din 16 septembrie 2015 și a materialelor dosarului nr. 6953, anularea deciziei Consiliului pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 30 septembrie 2016, cauza nr. 444/15 sau 444/16, în caz dacă prin decizia dată i-a fost refuzat în admiterea cererii prealabile nr. 0566 din 04 iulie 2016, obligarea Consiliului pentru Prevenire și

Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității să emită un nou act administrativ, solicitat în cererea prealabilă nr. 0566 din 04 iulie 2016, lichidarea discriminării inclusiv prin introducerea unor măsuri speciale și pozitive, cu scopul protecției sale și a altor persoane care se află în aceeași poziție defavorabilă în raport cu alte persoane, aplicarea acestor măsuri pozitive pentru asigurarea egalității și integrității sale sociale și a altor persoane sau grupuri aflate în aceeași poziție defavorabilă în raport cu alte persoane, repararea prejudiciului material și moral cauzat prin actul administrativ și nesoluționarea în termen legal și neinformarea în termenul corespunzător în limba rusă pe parcursul examinării și/sau neexaminării a cererilor prelabile nr. 0566 din 04 iulie 2016 și nr. 1043 din 08 decembrie 2016, prin compensarea cheltuielilor de judecată cu încasarea din contul pârâtului a sumei de 160000 de lei, repunerea în termenul de adresare în judecată (Vol. I, f.d.3-10).

Prin decizia din 15 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Alexandru Prus și s-a menținut hotărârea din 28 martie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani (Vol.II, f.d.13-21). Or, prin hotărârea primei instanțe, s-a repus Alexandru Prus în termenul de depunere a acțiunii; s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Prus împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității cu privire la constatarea încălcării drepturilor și asigurarea egalității la soluționarea cererii prelabile, interzicerea discriminării, restabilirea situației anterioare discriminării, obligarea admiterii cererii prelabile, obligarea examinării cererii în limba rusă, anularea actului administrativ, obligarea emiterii unui nou act administrativ și repararea prejudiciului material și moral (Vol. I, f.d.121, 132-140).

Colegiul consideră ca fiind pripită soluția instanței de apel, or, aceasta nu constituie decât rezultatul unei examinări superficiale a cauzei în ordine de apel și aprecierii arbitrare, evazive a argumentelor invocate de Alexandru Prus în susținerea poziției sale.

Dealtfel, în conformitate cu art. 373 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În această ordine de idei, Colegiul relevă că instanța de apel a conchis că materialele cauzei denotă examinarea multilaterală cu respectarea tuturor regulilor de procedură a plângerii depuse în data de 04 iulie 2016 la Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității de către Alexandru Prus.

Prin prisma argumentelor recurentului invocate la acest aspect, Colegiul reliefă că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii, la stabilirea faptului dacă a fost sau nu încălcată procedura de examinare a plângerii, urma a porni de la normele de drept ce reglementează procedura de examinare a acesteia în raport cu situația de fapt și dacă nu contravine prevederilor legii.

Astfel, conform art. 13 al Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25 mai 2012, constatarea existenței sau inexistenței faptei de discriminare se inițiază de Consiliu din oficiu sau la cererea persoanelor interesate, inclusiv la cererea sindicatelor și a asociațiilor obștești care activează în domeniul promovării și protecției drepturilor omului. Plângerea cu privire la fapta de discriminare se prezintă Consiliului. Plângerea trebuie să conțină o descriere a încălcării dreptului

persoanei, momentul în care a avut loc această încălcare, faptele și eventualele dovezi care susțin plângerea, numele și adresa persoanei care o depune. Plângerea poate fi depusă la Consiliu în termen de un an de la data săvârșirii faptei sau de la data la care se putea lua cunoștință de săvârșirea ei. Depunerea plângerii pe adresa Consiliului nu constituie o procedură prealabilă obligatorie pentru adresarea în instanța de judecată.

Conform art. 15 alin. (1) al Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25 mai 2012, plângerea se examinează în termen de 30 de zile de la data depunerii, cu posibilitatea prelungirii termenului, care însă nu va depăși 90 de zile. La examinarea plângerii, Consiliul are dreptul să solicite date și informații relevante de la persoanele despre care se presupune că au comis fapte discriminatorii. Sarcina de a proba că fapta în cauză nu constituie o discriminare revine persoanelor despre care se presupune că au comis fapta discriminatorie.

Pornind de la textul normelor precitate, în condițiile în care plângerea a fost înregistrată de către Alexandru Prus la 04 iulie 2016, iar decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a fost emisă la 30 septembrie 2016, instanța de apel urma a verifica dacă examinarea acesteia s-a realizat în termenul prevăzut de lege. Or, prelungirea termenului este o posibilitate și urma a fi dictată de circumstanțe concrete, însă nu putea fi realizată arbitrar sau nejustificat.

Mai mult decât atât, cu toate că Alexandru Prus a invocat neexaminarea în termen a plângerii sale, instanța de apel nici nu a răspuns acestui argument, deși, în condițiile legii urma să primească un răspuns cert.

Conform pct. 53 al Regulamentului de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, anexă la Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21 decembrie 2012, plângerile și autosesizările privind faptele de discriminare sunt examinate cu respectarea următoarelor principii: a) transparență a procedurii; b) celeritate; c) contradictorialitate; d) inversare a sarcinii probațiunii; e) asigurare a dreptului la apărare; f) protecție a datelor cu caracter personal.

Pct. 54 din Regulamentul menționat statuează că la examinarea plângerii se invită părțile (petiționarul, reclamatul și, după caz, persoana interesată). Data și ora invitației se coordonează cu membrul raportor. Neprezentarea părților nu împiedică examinarea plângerii. Iar pct. 56 din Regulament prevede că petiționarul sau, după caz, persoana interesată trebuie să prezinte fapte și eventuale probe care susțin plângerea, iar reclamatului îi revine sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare.

În contextul normelor citate supra, prin verificarea succesivă a alegațiilor recurentului, Colegiul deduce că instanța de apel nici nu a luat în considerare sau cel puțin nu a supus aprecierii relevanța argumentelor lui Alexandru Prus invocate în apel, în condițiile în care ultimul pretinde că nu a fost invitat la examinarea plângerii și nici nu a cunoscut despre data, ora și locul examinării acesteia și nu a avut posibilitatea de a-și motiva poziția și prezenta probe în susținerea acesteia. Or, posibilitatea de a fi prezent la ședința Consiliului este dreptul său garantat de legislația în vigoare. Mai mult decât atât, petiționarul a insistat de a fi prezent la examinarea plângerii sale.

Un alt aspect relevant care urmează a fi verificat la rejudecarea cauzei reprezintă și componența Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, prezența acestora la ședința de examinare a plângerii.

Or, în contextul prevederilor pct. 11 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, anexă la Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21 decembrie 2012, ședințele Consiliului sânt deliberative dacă la ele participă 4 membri. În cazul absenței președintelui, ședința este prezidată de un membru desemnat de acesta sau, după caz, de un membru ales la ședință.

Pornind de la aceste reglementări legale, în condițiile în care Alexandru Prus a pretins că la ședința Consiliului au fost prezenți doar trei membri și respectiv s-ar fi adoptat decizia contrar prevederilor legale, instanța de apel urma să se expună asupra acestui aspect, ceea ce la caz nu s-a efectuat.

Conform art. 15 alin. (4) al Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25 mai 2012, în urma examinării plângerii, Consiliul adoptă o decizie motivată cu majoritatea voturilor membrilor săi. Art. 11 alin. (2) al Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25 mai 2012 stabilește componența consiliului care este constituit din 5 membri.

În temeiul pct. 64 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, anexă la Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21 decembrie 2012, decizia se adoptă cu votul a 3 membri ai Consiliului și este semnată de membrii care au participat la adoptarea acesteia. În caz de paritate a voturilor, se consideră că decizia nu a fost adoptată, iar examinarea cauzei se amână.

De asemenea, recurentul a pretins că în temeiul art. 12 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, lucrările ședinței Consiliului sunt consemnate în procese-verbale, care conțin informații referitoare la prezența membrilor Consiliului și a altor participanți la ședință, conținutul dezbaterilor, problemele puse la vot, rezultatele votării și deciziile adoptate. Procesul-verbal se întocmește în termen de 5 zile de la desfășurarea ședinței și este semnat de președintele Consiliului și de secretar.

Concomitent recurentul a invocat că procesele-verbale ale ședinței Consiliului nu au fost prezentate în prima instanță, ceea ce în opinia sa ar confirma lipsa lor și neîntocmirea în termenul stabilit, argument care, la fel, a rămas fără o apreciere din partea instanței de apel.

Cu referire la afirmația recurentului precum că nu a fost informat imediat despre emiterea deciziei din 30 septembrie 2016 a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Colegiul notează că pct.66 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității stipulează că decizia Consiliului se comunică părților în termen de 10 zile de la adoptare și produce efecte de la data comunicării. Însă, contrar acestor prevederi legale, decizia i-a fost comunicată lui Alexandru Prus la 03 decembrie 2016 (Vol.I, f.d.73 verso).

Or, la alegația lui Alexandru Prus privind încălcarea termenului privind informarea despre decizia adoptată, instanța de apel, la fel, nu s-a expus.

Cercetând conținutul deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și motivele invocate în cererea de recurs, Colegiul constată că instanța de apel judecând cauza în ordine de apel a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului prin prisma solicitărilor, argumentelor formulate în apel de către Alexandru Prus.

Colegiul învederează că instanța de apel prin prisma art. 373 alin. (1) Cod de procedură civilă, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, s-a expus superficial asupra legalității acesteia în baza apelului declarat de Alexandru Prus. Or, în conformitate cu art. 373 alin. (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În altă ordine de idei, atâta timp cât instanța nu analizează probele care au fost administrate, nu stabilește împrejurările de fapt esențiale în cauza, nu evoca normele substanțiale și procedurale incidente și aplicarea lor în speță, soluția exprimată prin dispozitiv rămâne nesuștinută și pur formală, nefiind corolarul motivelor ce o preced.

În atare circumstanțe, nu se poate deduce decât că a fost încălcat dreptul recurentului la un proces echitabil și i s-a cauzat o „vătămare” procesuală, care nu poate fi înlăturată decât prin aplicarea prevederilor 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, respectiv casarea integrală a deciziei atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel pentru a se asigura părților o judecare efectivă a cauzei în ordine de apel, ca garanție a legalității și temeiniciei actului judecătoresc ce va fi adoptat.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reiterează că efectul articolului 6 § 1 din Convenție este, *inter alia*, de a plasa un „tribunal” sub o obligație de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, Colegiul conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 373 Cod de procedură civilă. Or, aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al apelantului/recurentului, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Relevante speței sunt și prevederile art. 390 alin. (2) Cod de procedură civilă, conform cărora în cazul respingerii apelului, instanța de apel este obligată să indice în decizie motivele respingerii. Or, conform regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, instanța de apel are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt identificate spre apreciere și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară.

Astfel, la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează a lua în considerare aspectele expuse anterior și a examina cauza în ordine de apel, motivând decizia sa, inclusiv prin stabilirea dacă lui Alexandru Prus i-a fost asigurată posibilitatea de a fi

prezent la ședința Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, dacă a fost respectat termenul la examinarea plângerii, dacă au fost prezenți toți membrii conform condițiilor legii la examinarea plângerii și respectiv dacă a fost informat Alexandru Prus sau dacă a primit răspuns la solicitările sale.

Or, respectarea procedurii la emiterea actului administrativ contestat, de asemenea, reprezintă un aspect important, în condițiile în care în sensul art. 26 alin.(1) lit.c) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, emiterea actului administrativ cu încălcarea procedurii stabilite poate duce la anularea acestuia în tot sau în parte.

Din aceste considerente, având în vedere cerințele dreptului la un proces echitabil, precum și motivarea evazivă și lipsită de consistență a deciziei contestate, împrejurare care echivalează cu necercetarea cauzei și face imposibilă realizarea controlului judiciar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite de Alexandru Prus și a casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Alexandru Prus.

Se casează integral decizia din 15 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Prus împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității cu privire la constatarea încălcării drepturilor și asigurarea egalității la soluționarea cererii prealabile, interzicerea discriminării, restabilirea situației anterioare discriminării, obligarea admiterii cererii prealabile, obligarea examinării cererii în limba rusă, anularea actului administrativ, obligarea emiterii unui nou act administrativ, repararea prejudiciului material și moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Valeriu Doagă

Tamara Chișca-Doneva

Nina Vascan

Victor Burduh